

Bilaga 2 Roller

Byggherre (BH)

BH kallas den som låter utföra ett byggnads- och/eller anläggningsarbete (enligt AML 3 kap 6 §) och har det grundläggande ansvaret. BH ska under varje skede av planeringen och projekteringen se till att arbetsmiljön under byggskedet särskilt uppmärksammas när det gäller:

- objektets eller anläggningens placering och utformning
- val av byggprodukter, konstruktioner för grundläggning, stomsystem eller andra bärande element, installationer, deras placering och infästning, inredningar samt val och utformning av stomkomplettering
- att byggtiden och tiderna för deletapperna ska vara så väl tilltagna så arbetena kan utföras säkert
- att transporter av byggmaterial, rivningsmassor och utrustning ska kunna ske på ett säkert sätt
- etableringsområdet, att det ska vara så stort som behövs så all verksamhet på byggplatsen får rum utan att det blir för trångt
- samordning av arbetena så inte risker uppstår på grund av tidsbrist
- riskerna med hälsofarligt material, så det beaktas inför rivning, ombyggnad eller renovering
- stabiliteten hos objektet eller del av detta, så att det inte äventyras medan arbetet pågår

Notera! Lagstiftningen tar inte hänsyn till storlek och omfattning av byggnads- och anläggningsarbetet.

Förslag på punkter för checklista, BH:s uppgifter och ansvar:

- att viktiga faktorer för arbetsmiljön bevakas under både planering och projektering och för bruksskedet i den färdiga byggnaden
- att förhandsanmälan* skickas till Arbetsmiljöverket (gäller byggarbetsplatser av viss storlek)
- att arbetsmiljöplan (AMP) upprättas innan byggarbetsplatsen etableras. Se [Bilaga 1 – Information Arbetsmiljöplan \(AMP\)](#)
- utse Bas-P och Bas-U (BH kan utse sig själv till byggarbetsmiljösamordnare) och ska kunna visa att de som utsetts har rätt utbildning, kompetens och erfarenhet.

Notera! Om BH inte har utsett någon BAS-P/U har BH kvar ansvaret för dessa uppgifter.

- följa upp arbetsmiljöuppgifter som Bas-P och Bas-U ska göra genom alla byggskedet och att all dokumentation (ex. AMP) finns tillgänglig samt uppdateras.
- se till att det finns dokumentation om byggnadens olika delar som har betydelse för framtida skötsel och underhåll utifrån arbetsmiljö, exempel att det ska finnas beskrivningar och ritningar som talar om byggnadens konstruktion och vilka material som har använts

Se AFS 1999:3 5-9§§ och AFS 2020:1 7-11§§ och 18-21§§.

* Gäller om arbeten kommer att pågå längre än 30 arbetsdagar och med mer än 20 personer (arbetstagare) sysselsatta samtidigt, eller det totala antalet persondagar överstiger 500.

(med person dagar menas att X arbetstagare tillsammans arbetar mer än 500 arbetsdagar, det vill säga oftast normala arbetsdagar om ca 8 timmar). Förenad med sanktionsavgift enligt AFS 1999:3 7§.

Uppdragstagare

BH kan under vissa omständigheter överlåta hela eller delar av sitt arbetsmiljöansvar till en uppdragstagare (se AML 3 kap 7c§), men då måste uppdragstagaren vara helt oberoende i sitt uppdrag och ett separat tydligt avtal skrivs mellan parterna som visar övertagandet. Uppdragstagaren måste kunna arbeta självständigt med planering, projektering och byggande.

Projektörer

Är arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar i planeringen eller projekteringen av ett byggnads- och anläggningsarbete. De ska alla tänka på arbetsmiljö och säkerhet i projekteringsarbetet, alltså på hur det kan byggas säkert men även på hur byggnaden eller anläggningen ska kunna underhållas längre fram. Projektörerna upprättar riskbedömningar som visar på lösningar som behövs för att uppnå en bra arbetsmiljö under byggskedet. Exempelvis genom att tänka på:

- hur arbetet kan genomföras och med vilka möjliga metoder
- att det finns utrymme för att utföra arbetet och för det material som behövs
- att material inte är hälsovådligt och att det ska kunna transporteras, hanteras och monteras på ett arbetsmiljömässigt bra sätt
- lämpliga hjälpmedel
- arbetsplattformar och lyftanordningar som krävs och finns för ett visst arbete
- om det finns arbeten som behöver göras samtidigt eller nära varandra
- stabilitet under utförandet

Bl.a. i föreskrifterna Arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1) beskrivs vad som projektörer ska följa, avseende bland annat tillgänglighet, dagsljus, belysning ventilation, buller, golv med mera.

Se AFS 1999:3 10§ och AFS 2020:1 15-21§§.

Notera! Även byggherrar och entreprenörer räknas som projektörer när de planerar eller projekterar.

BAS – P (*Byggarbetsmiljösamordnare planering och projektering enligt AML 3 kap 7a§*)

I stort sett alltid behöver det finnas en BAS-P, då de flesta byggnads- och anläggningsarbeten behöver någon slags planering. Det kan finnas undantag, exempelvis vid kortare arbeten där man redan vet vad som ska göras.

BAS-P får uppdraget av BH genom kontraktshandlingar. BAS-P förfogar över personer med utbildning, kompetens och erfarenhet för att kunna driva det aktuella byggprojektets arbetsmiljöarbete och utser en handläggare BAS-P.

Förslag på punkter för checklista, BAS-P:s uppgifter och ansvar:

- ingå i projektgruppen
- samordna arbetet mellan de som deltar i planeringen och projekteringen och kontrollera att arbetsmiljöfrågorna blir beaktade i ett tidigt skede. Se hjälpmedel [Bilaga 3 - Exempel Checklista arbetsmiljörisker](#)
- identifiera och bevaka alla samordningsaspekter under planeringen och projekteringen, samt se till att risken på grund av bristande samordning eller hänsyn till varandra avseende planerings- och projekteringsfrågorna minimeras.
- samordna så att utförandet av olika delar av projektet samt konstruktioner, installationer inte sammanfaller i tid och rum under byggskedet

- efterfråga riskanalyser och andra nödvändiga underlag från alla som deltar i planeringen och projekteringen (projektörer etc.)
- under planering och projekteringen ta hänsyn till arbetsmiljön inför kommande byggskede, görs på det sätt som behövs för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall under byggskedet.
- jämte byggherren, ansvara för att upprätta en arbetsmiljöplan där underlag från de som medverkar i projekteringen ingår. Se [Bilaga 1 – Information Arbetsmiljöplan \(AMP\)](#) och [AMP-guiden](#)
- att överlämning av arbetsmiljöplan till BAS-U har skett innan byggnads-/anläggningsarbetena har påbörjats
- utarbeta dokumentation som innehåller relevant arbetsmiljöinformation för framtida drift, underhåll, reparation, ändring och rivning av objektet.

Se AFS 1999:3 11§ och AFS 2020:1 12–14§§ och 18–21§§.

BAS – U (*Byggarbetsmiljösamordnare utförande enligt AML 3 kap 7b§*)

BAS-U får uppdraget av BH genom kontraktshandlingar. BAS-U förfogar över personer med utbildning, kompetens och erfarenhet och utser handläggare BAS-U.

Förslag på punkter för checklista, BAS-U:s uppgifter och ansvar:

- är att planera den gemensamma arbetsmiljön under utförandeskedet och ha ansvar för samordningsfrågor på byggarbetsplatsen Se hjälpmedel [Bilaga 3 - Exempel Checklista arbetsmiljörisker](#)
- att beakta gemensamma arbetsmiljösynpunkter när metoder och arbetsutrustning väljs
- samordna och tidsplanera olika verksamheter som pågår på arbetsstället för att förebygga risker
- att samordna åtgärder för kontroller av att entreprenörerna/arbetsgivarna på byggarbetsplatsen följer tillämpliga arbetsmiljöregler på det aktuella byggnadsarbetet och aktuell arbetsmiljöplan
- arbetsmiljöplanen finns tillgänglig och att anpassningar och uppdateringar löpande genomförs, gäller även annan dokumentation. Se [Bilaga 1 – Information Arbetsmiljöplan \(AMP\)](#) och AMP-guiden
- löpande hålla sig informerad och uppdaterad om entreprenörernas arbetsmiljöarbete på byggarbetsplatsen och ha något slags kontrollsystem, exempel gemensamma skyddsronder, samordningsmöten, stickprovskontroller, regelbundna uppföljningar med entreprenörerna etc.
- upprätta en lämplig skyddsorganisation samt beskriva hur arbetsmiljöarbetet ska organiseras
- att allmänna ordnings- och skyddsregler utfärdas och tillkännages samt verka för att de följs
- att allmänna skyddsanordningar utförs och underhålls och att de finns kvar så länge de behövs
- klargöra vem som ska svara för speciella skyddsåtgärder och skyddsanordningar som har betydelse för säkerheten
- se till att personalutrymmen och sanitära anordningar inrättas på arbetsstället i behövlig omfattning
- ha överinseende över kontrollen av ställningar och utrustning och besiktningsskyldiga tekniska anordningar är godkända, och att förare av sådana anordningar har tillräcklig kompetens och i förekommande fall även tillstånd
- avgränsa arbetsplatsen och se till att endast behöriga ges tillträde
- ordning och reda på byggarbetsplatsen
- det är känt var man kan vända sig när byggarbetsmiljösamordnaren inte finns tillgänglig

Se AFS 1999:3 13-16§§

Notera! Gäller även om BH (eller uppdragstagaren) låter utföra arbetet endast med egna anställda eller med anlitage av endast en entreprenör som i sin tur utför arbetet endast med egna anställda.